

מה עושים כשלא מסכימים?

הפעילות נבנתה על הכרזה: "לבחור בגשר ליצור את הקשר"
כתבו: מירב מגני ומוריה שטרן, צוות כתיבה "מפתח הלב מתוך אמונה"

הרציונאל:

לפני 20 שנה נרצח ראש הממשלה יצחק רבין. הרקע לרצח היה חילוקי דעות. בשיעור זה אנו רוצים להגיד:

- מותר שיהיו חילוקי דעות! אך אסור שיהיו חילוקי לבבות.
 - מותר לא להסכים! אך יש דרכים לפתור חוסר הסכמה.
 - גם אם נשארים בחוסר הסכמה – לא נשתמש באלימות, באיומים או בהצקות. אפשר להמשיך לחיות גם כשלא מסכימים.
- "כשם שפרצופיהם שונים – כך דעותיהן שונות" (ברכות דף נ"ח עמוד ב'). הקב"ה ברא אותנו שונים, ועלינו לדעת איך לחיות יחד בעולם למרות השוני.

ההכנות הנדרשות:

- יש להביא מטפחת / צעיף ארוך / חבל
- יש לצלם את הכרטיסיות (נספח 1) ולגזור כל אחת בנפרד.

מטרות:

- התלמידים ירכשו כלים להתמודד עם אי הסכמה.
- התרגילים יתרגלו דרכי התנהגות במקרים של חוסר הסכמה.
- התרגילים ילמדו אלו דברים אין לעשות במצבים של חוסר הסכמה.

מבנה השיעור:

פתיחה: להסכים שלא מסכימים
שלב א': גשר צר מאוד
שלב ב': דרכי התמודדות ופתרון
סיכום: שני חמורים

פתיחה: להסכים שלא מסכימים

- נאמר לתלמידים: לפעמים אנחנו לא מסכימים עם הזולת. זה יכול להיות חבר, שכן או מישהו מהמשפחה.
- נדון: האם תמיד צריך להסכים?
- נצטט את המקור: "כשם שפרצופיהם שונים – כך דעותיהן שונות" (ברכות דף נ"ח עמוד ב').

- נאמר: מותר שיהיו חילוקי דעות, אסור שיהיו חילוקי לבבות... אחד אוהב לקרוא והשני לצייר, אחר אוהב ספורט וחברו חובב מוזיקה, אחת טובה בחשבון ואחרת באנגלית, שלישית יודעת תנ"ך והרביעית היסטוריה. כל אדם שונה מחברו – וטוב שכך! אבל מה עושים כשלא מסכימים???
- נשמע דעות.
- נסכם: כשלא מסכימים חשוב קודם כל להכיר בכך שלא מסכימים. שנית לדעת שזה בדר, זה מותר והגיוני. אין צורך להילחץ מכך. השלב הבא הוא לראות איך מתקדמים...

שלב א': גשר צר מאוד

- נניח על הרצפה בקו ישר מטפחת מגולגלת או חבל.
- נזמין שני תלמידים ונעמיד אותם זה מול זה בשני קצוות החבל.
- נסביר את המשימה: על כל תלמיד להגיע לצידו השני של החבל.
- נצפה במתרחש: תחילה לא תהיה בעיה להתקדם, אבל מה יקרה כשיעמדו התלמידים זה מול זה?
- נדגיש כי אסור לרדת מהחבל. זהו גשר צר ומי שמועד – נופל לתהום עמוקה...
- נמתין לסיום התרגיל.
- נקריא את הסיפור "הגשר" / מאת הינץ יניש וְהֶלְגֶה בֶּנֶשׁ :
הנהר מכיר הרבה סיפורים. הוא מכיר גם את הסיפור על הגשר הגדול...
יום אחד הגיע דב ענק מהגדה הימנית של הנהר אל הגשר. בדיוק באותו זמן הגיע ענק מהגדה השמאלית. שניהם רצו לחצות את הגשר הארוך והצר. באמצע הגשר נפגשו השניים. הדוב עמד מול הענק, הניע בראשו ונהם בכעס. לא, הוא לא יחזור לאחור, הוא לא יפנה מקום לענק!. הענק עמד שם בשקט. לא, גם הוא לא יחזור לאחור...
הגשר היה צר מאוד מכדי שיוכלו לעקוף זה את זה. הוא החל להתנדנד. "אנחנו צריכים למצוא פתרון", אמר הענק. הדוב הניד בראשו לאות הסכמה. "יש לי פתרון", הוא נהם. "אתה פשוט תקפוץ למים ואני אוכל לעבור". "או שאתה תקפוץ", אמר הענק. הם הביטו זה בזה בזעף. הענק חשב: "אתה יכול לטפס עלי, על הכתפיים שלי ו... " "ואז שנינו ניפול לנהר". "לא רעיון כל כך טוב".
"יש לי!" קרא פתאום הענק. הוא צעד צעד אחד לעבר הדוב. "אני אחזיק אותך ואתה תחזיק אותי כדי שלא ניפול ואז נסתובב". "אני מסכים", אמר הדוב. הם נראו כאילו הם מחבקים זה את זה ורוקדים זה עם זה. הם עשו צעדים קטנים מאוד ועם כל צעד הם הסתובבו מעט. הם נעו יחד מעל התהום וכל אחד אחז בחברו בחוזקה. לבסוף עמד כל אחד מהם על גדת הנהר אליה רצה להגיע. "אני מודה לך", אמר הענק. "ואני מודה לך", אמר הדוב. הם נופפו לזה זה בידידות והמשיכו בדרכם.
הנהר מכיר הרבה סיפורים. הוא מכיר גם את הסיפור על הגשר הגדול...
- נשיר: "כל העולם כולו גשר צר מאוד, והעיקר לא לפחד כלל" (רבי נחמן מברסלב).

- נשאל את התלמידים: איך השיר קשור לסיפור ולנושא השיעור על חוסר הסכמה?
- נשמע תשובות.
- נאמר: כל העולם הוא כמו הגשר בסיפור, גשר המתוח מעל נהר צר. אבל העיקר לא לפחד. איך אפשר לא לפחד כשתחתינו פרושה תהום של חילוקי דעות ושל חוסר הסכמה? הפתרון – לבוא אחד לקראת השני. לחשוב על דרך בה ניתן לעבור את הגשר ולחיות יחד. לחבק אחד את השני, לאהוב למרות הכול. ואז הפחד מתפוגג ונעלם.

שלב ב': דרכי התמודדות ופתרון

- נבקש מהתלמידים לשתף אותנו במקרים בהם חוו חוסר הסכמה וכיצד נפתרה הבעיה.
- נקשיב לכמה סיפורים.
- נאמר: כעת נתחלק לארבע קבוצות. כל קבוצה תקבל את אותה דילמה אך עליה יהיה לפתור אותה בדרך אחרת לפי ההנחיה על הכרטיס.
- נחלק לקבוצות ולכל קבוצה נחלק כרטיס מתוך נספח 1.
- ניתן כמה דקות להתארגנות.
- נחזור למליאה ונצפה בתוצרים.
- נסכם: ראינו ארבע דרכי התמודדות – שכנוע, ויתור, הצבעה (לפי רוב), הפניה לגורם שלישי שישפוט.
- נחשוב:
 - האם יש דרכים נוספות לפתרון בעיות וקונפליקטים?
 - האם יש דרכים לפתרון שאינן לגיטימיות?
- נסכם: גם במקרה של חוסר הסכמה – יש דברים אותם לא נעשה בשום פנים ואופן. לא נשתמש באלימות, לא נאיים, לא נציק ולא נקלל. זה מחוץ לגבולות המותרים.

סיכום: שני חמורים

- נאמר לתלמידים: אנחנו מציינים השנה 20 שנה לרצח יצחק רבין. יצחק רבין היה ראש ממשלה בישראל. הוא חתם על הסכמים הקרויים "הסכמי אוסלו", שאומרים שצריך לוותר על חלקים מארץ ישראל ולמסור אותם לערבים בתמורה לשלום. היו חלקים גדולים בעם שהתנגדו לדרך זו וסברו שארץ-ישראל אינה קלף מיקוח ולא מוסרים אותה. כפי שלמדנו – מותר לא להסכים. אבל היה איש אחד שלא ידע איך לנווט את חוסר ההסכמה שלו והוא החליט לפגוע ביצחק רבין. במוצאי שבת אחד הייתה עצרת גדולה של כל אלו שהזדהו עם הדרך של הסכמי אוסלו. בסיום אותה עצרת יצחק רבין נרצח. כל העם היה באבל, גם אלו שלא הסכימו עם הדרך של רבין. כי שימוש באלימות הוא מעשה חמור מאוד, ויותר חמורה מכך היא פגיעה בראש ממשלה.

- נאמר לתלמידים: יש שתי תפילות בהן אנחנו מתפללים דברים שקשורים להנהגת המדינה. האם מישהו יודע מהן? (במקרה הצורך ניתן רמז: אחת נאמרת בתפילת שמונה עשרה, השנייה בשבת בבוקר)
- נגלה כי התפילות הן:
 - תפילה לשלום המדינה - אָבִינוּ שְׁבַשְׁמִים, צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ, בָּרַךְ אֶת מְדִינַת יִשְׂרָאֵל, רִאשִׁית צְמִיחַת גְּאֻלָּתֵנוּ...
 - וּשְׁלַח אֹרֶךְ וְאַמְתָּךְ לְרִאשִׁיָּהּ, שְׁרִיָּה וְיוֹעֲצִיָּהּ, וְתִקְּנֵם בְּעֶצֶה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ.
- בתפילת שמונה עשרה – "הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרָאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבִתְחִלָּה" (כלומר שההנהגה של המדינה תהיה לפי דרך התורה והמוסר והצדק).
- נערוך תרגיל שממחיש את מה שלמדנו. אם המסר הופנם – התלמידים יצליחו בתרגיל. אם לא – אז לא...
- נקרא לזוג תלמידים. נאמר להם שכעת הם... שני חמורים הקשורים בחבל (ניתן לקשור אותם זה לזה בעזרת החוט / החבל מתחילת השיעור). נעמיד ליד כל תלמיד בקבוק מים ונאמר שזאת גינה מלאה כל טוב. החמורים מאוד רעבים וכל אחד רוצה לאכול מהגינה שלידו. הבעיה היא שהוא קשור בחבל לחמור השני! והחמור השני מושך לכיוון שלו... מה עושים?
- ניתן זמן להתמודדות. למורה – הפתרון הוא ששני החמורים ילכו לצד אחד ויאכלו מגינה אחת ולאחר מכן שני החמורים ילכו לצד השני ויאכלו מהגינה השנייה.
- נסכם: לכולנו מטרה אחת, כולנו רוצים לחצות את הגשר בבטחה, לחיות בשלום ובאהבה עם כל האנשים, גם עם אלו שאיננו מסכימים איתם. נאמץ את הכלים שלמדנו בשיעור (שכנוע, ויתור, הצבעה (לפי רוב), הפניה לגורם שלישי שישפוט) וננקדם את העולם למקום טוב יותר. בהצלחה!
- לסיכום ניתן להיעזר בסרטון הבא:

<https://www.youtube.com/watch?v=jwpygjVPoAI>

נספח 1 – כרטיסיות:

נפגשתם אחר הצהריים, את/ה יחד עם עוד כמה חברים/ות.
חשבתם מה לעשות.
רוני הציע/ה לרכב על אופניים כי יש מזג אוויר נעים.
ליאור דווקא רצה/רצתה לשבת ולקרוא.
טל רצה/רצתה לשחק כדורגל.
נעם רצה/רצתה לצייר ולפתור סודוקו.
שי רצה/רצתה ללמוד למבחן שיש מחר.
שני רצה/רצתה לבשל ולאפות.
אבל רציתם להיות יחד...
מה תעשו?

עליכם לפתור את הקונפליקט (דילמה, בעיה) בדרך של שכנוע – כל אחד ינסה לשכנע את חבריו להסכים למה שהוא רוצה.

נפגשתם אחר הצהריים, את/ה יחד עם עוד כמה חברים/ות.
חשבתם מה לעשות.
רוני הציע/ה לרכב על אופניים כי יש מזג אוויר נעים.
ליאור דווקא רצה/רצתה לשבת ולקרוא.
טל רצה/רצתה לשחק כדורגל.
נעם רצה/רצתה לצייר ולפתור סודוקו.
שי רצה/רצתה ללמוד למבחן שיש מחר.
שני רצה/רצתה לבשל ולאפות.
אבל רציתם להיות יחד...
מה תעשו?

עליכם לפתור את הקונפליקט (דילמה, בעיה) בדרך של ויתור – כל אחד יוותר לחבריו ויסכים למה שהם רוצים.

נפגשתם אחר הצהריים, את/ה יחד עם עוד כמה חברים/ות.
חשבתם מה לעשות.
רוני הציע/ה לרכב על אופניים כי יש מזג אוויר נעים.
ליאור דווקא רצה/רצתה לשבת ולקרוא.
טל רצה/רצתה לשחק כדורגל.
נעם רצה/רצתה לצייר ולפתור סודוקו.
שי רצה/רצתה ללמוד למבחן שיש מחר.
שני רצה/רצתה לבשל ולאפות.
אבל רציתם להיות יחד...
מה תעשו?

עליכם לפתור את הקונפליקט (דילמה, בעיה) בדרך של הצבעה – תערכו הצבעה ותחליטו לפי
"הרוב קובע".

נפגשתם אחר הצהריים, את/ה יחד עם עוד כמה חברים/ות.
חשבתם מה לעשות.
רוני הציע/ה לרכב על אופניים כי יש מזג אוויר נעים.
ליאור דווקא רצה/רצתה לשבת ולקרוא.
טל רצה/רצתה לשחק כדורגל.
נעם רצה/רצתה לצייר ולפתור סודוקו.
שי רצה/רצתה ללמוד למבחן שיש מחר.
שני רצה/רצתה לבשל ולאפות.
אבל רציתם להיות יחד...
מה תעשו?

עליכם לפתור את הקונפליקט (דילמה, בעיה) בדרך של שיפוט – לכו לגורם חיצוני שיכריע עבורכם
מה לעשות.
